

srenj, če so želele se v drugačen okraj vdružiti. Kaj tacega mora pač tudi v mestu in obmestji tržaškem veljati.

Zabavno berilo.

Harambaša. *)

Prosto po hrvaščini posnel Jos. Levičnik.

„Tako se pa že nismo pogodili, gospod varh (jerof)! Iz tega že ne bo nič. Prešli so časi, ko je mogel varh siliti svojo varhinjo, da si voli možá, ki ga jej je on odbral po svoji volji, in tako, da bi bilo še celó njemu na korist. Nikakor in po nobeni ceni se ne udam Vašim svetom. Kaj si vsega ne spomnite? Da bi jez vzela branjevca? Žolč bi si mogel razliti človeku, ako stvar ne bi bila celó tako smešna!“ — Tako je kljubasto govorila osemnajstletna zala gospodičina — kakor pravimo — prav noter pod nos nekemu postarnemu vampézu, ki je stal pred njo, ter bil nekako nevoljen za stran žaljivo-zasmehovalnih besed trmaste gospodičine. Godilo se je vse to v neki gospôski sobi, kateri je bilo po vsem videti, da stanovniki njeni „dobro stojé.“

„Pa prosim Vas, blaga Milica, slušajte v tej zadevi tudi nekoliko zdravo pamet“ — odgovorí sivoglaví gospod. „Kdo neki je mislil siliti Vas, da vzamete sinovca mojega Zalovršenina. Le priporočal sem Vam ga kakor človeka, s katerim bi mógli biti prav srečni. Bogomir Zalovršenin je mlad in ljubeznjiv gospodič, umen trgovec, pošten človek, ima lepo premoženje v novcih, v Banatu pa polne magazine pšenice, koruze in družega žita. On ni branjevec, kakor ga vi zaničljivo imenujete: velik trgovec je, žitar, ki kupčuje po širocem svetu, posebno zdaj, kar se je preselil po smrti svojega očeta iz Bačke na Reko.“

„Prosim Vas lepo, ne govorite mi več o pšenici in koruzi; bojim se, da me bo že samo od tega najnega pogovora drevi glava bolela. Vaš gospod sinovec je in ostane — žitar, ki v vsakem žepu nosi „mušter“ raznotere pšenice in že od daleč diši po koruzi. Kurji pot mi stopi po koži, ako le pomislim, da bi morala le en dan bivati v taki hiši, kjer je podstrešje polno žita, po katerem imajo podgane in miši svoj dirndaj, in kjer se je vsak trenutek bati, da ne bi se strop nad menoj zgrudil in me koruza ne bi zadušila kakor pitano gosko.“ Milica popade zdaj podolgasto steklenico, na kateri se je v zlatih črkah bral napis „Eau de Cologne“, ter si pere in moči čelo in senci, da je ne bi bolela glava.

„A ste otročja, gospodičina“ — odgovorí nekako nevoljni varh — jaz nisem od Vas nič družega zahteval in tudi zdaj nič več ne želim, nego da dovoljite, da Vam predstavim svojega mladega sinovca, da se z Vami seznaní. On misli v kratkem za nekoliko dni k nam priti, in se vé da pri nas ta čas tudi stanuje.“

„Jez pa tega nočem, kratko malo nočem“ — zavrska Milica. „Jez nočem in ne morem njegove koruze gledati ali celó o njegovi pšenici razgovarjati se. Če pride on, pojdem jez, in sicer k svoji teti na deželo. Koruza! Moj Bog! kako priprosta kmečka beseda je to!“

„Jenjajte, prosim Vas, s svojo prenapetostjo“ — odvrne razžaljeni varh. „Vi ste, dozdeva se mi močno, popolnoma pozabili, da sta pokojni Vaš ded in tudi Vaš oče tržila s kožami, in primaruha! tudi magazin presnih kož ne dije po balzamu in rožnem olji, kakor bi tudi poetičnosti in romantičnosti zastonj iskal po

tacih prostorih; in vendar sta Vam ona dva zapustila lepo premoženje od petdeset tisoč goldinarjev, ki sta si ga prislužila s svojo ne ravno prijetno vonjajočo trgovino.“

Te besede izgovorivši odide nevoljen varh iz sobe; Milica pa se zabavljivo namuza ter seže zopet po knjigi, ki jo je brala, ko je varh prišel v njeno sobo. Bila pa je ta knjiga román, kakoršnih imamo na kupe v nemškem in francozkem jeziku in kateri mešajo mladini glave pa kužijo srca. Knjige, ktere je Milica brala, razjasnujejo nam prav očitno njeno ponašanje.

Milici Šušmaničevi odmrli so njeni roditelji že v otročjih letih; bila je toraj odgojena po neki svoji teti. In ko se je tudi le-ta poslovila od svetá, vzal je bogato to siroto k sebi njen varh, vrli trgovec Grega Blažkov. Škoda, da se je to zgodilo za Milico veliko prepozno. Rajna teta je namreč Milico odgojevala popolnoma napak; želeča, izobraziti jo, naredila je iz nje sanjarico v polnem pomenu te besede. Ne da bi jo bila vadila gospodinjskih del in opravil, zraven pa v maternem jeziku brati in pisati, marveč vdinjala jej je od mladih nohtov „hofmajsterico“, ktera je morala z Milico vedno le nemški govoriti, in da bi se v tem jeziku prav popolnoma opilila, vpisala jo je v najnevarnišem mladinskem času kot družbenico posóдне knjigarne, ali, kakor je teta govorila, v „laiplioteko.“ Ne bomo sicer trdili, da je teta imela pri tem slabe namene; mislila je marveč, da je žalostno in tudi sramotno, ako mlada gospodičina v kaki odlični družbi ne vé pametne besede spregovoriti. Tako sramoto je tedaj želéla odvrniti od svoje sinovke; al zagazila je pri tem, žalibog! na stransko pot, ne vedé, da se tudi v knjigah nahaja strup, ktereга ogibati se je zlasti ženskemu spolu treba, da se ž njim ne okuži. Tako je tudi Milica krenila na romantično pot ter sklenila, čvrsto hoditi po njej in iskati si sreče le v takošni ljubezni, kakoršna je bila v berilih navadno opisana sreča zaljubljenih src. Ker je vedela zraven tega, da je bogata, in je videla v ogledalu, da je posebno zalega lica, ni celó nič dvomila, da bo kedaj glasovita žlahna gospá. Takim prizorom prihodnje njene sreče, se vé, da nikakor ni pristajal žitar. Naravno pa je bilo tudi to, da si vkljub spominu na svojega blagega deda in očeta tudi ni želéla kožarja. Njen ljubček — tako si je njegovo sliko v svoji glavi že izduhtala — mora biti mladeneč, na pol „Adonis“ po postavi, sicer pa kaj posebnega bodi-si civilnega, še raje pa oficirskega stanu. Taka romantična duša, kakor je bila Milica, našla je pa tudi kmalu zvesto in zaupno prijateljico v — hišini svoji Márici. Njej je tudi odkrivala srce, in jej tudi naznanila namene varhove, ter se ni mogla dosti nasmejati ženinu žitarju. Márica, se vé, jej je v vsem pritrčila. (Dal. prih.)

Slovansko slovstvo.

* *Domače in tuje živali v podobah.* Slovenski mladini v poduk in kratek čas popisal Fr. Erjavec, profesor na vikšej realki v Zagrebu. Na svetlo dala družba sv. Mohora v Celovcu.

Med knjigami, ki jih je letos izdala marljiva družba sv. Mohorja, nam je posebno dobro došla ta knjižica, ktera mladini naši v slovenskem jeziku popisuje domače pa tudi tuje živali in jih razjasnuje s podobami. Take knjige, ki jih imajo vsi drugi narodi, smo si tudi mi že davno želeli, in zdaj smo začeli dobivati jo. Prvi vezek, ki je ravnokar na svetlo prišel, obsega domače četveronožne živali z obilimi podobami; zaporedoma bodo sledile druge. Popisovanje živalstva je v rokah izvedenega naravoslovca in izvrstnega pisatelja slovenskega prof. Erjavca, tedaj v najboljih rokah, —

*) Beseda harambaša ima dvojni pomen. Naznanja namreč načelnika graničarsko-narodskih konjikov; pa tudi tolovajskega glavarja. Poslednji pomen ima v tej povesti. Pis.

Národne stvari.

Pravila

društva za brambo narodnih pravic

v Ljubljani.

C. kr. deželna vlada je, kakor smo že povedali, potrdila pravila tega národnega političnega društva in se glasé tako-le:

1. Namen temu društvu je braniti in vresničevati na podlagi temeljnih državnih postav pravice slovenskega naroda, zlasti popolno narodno enakopravnost v vseh razmerah javnega življenja.

2. Sredstva temu društvu bodo:

- zbori društvenih udov, v katerih se bode ne samo o načelih političnih, socijalnih in narodno-gospodarstvenih vprašanj, temuč tudi v posamnih dnevnikih vprašanjih ter djanskih razmerah in dogodkih pogovarjalo in sklepovalo, kako se ima društvo zastran njih vesti;
- sklicevanje narodnih shodov (taborov), držé se dotičnih postavnih določil;
- poskrba za razlaganje znanstvenih in preprostih (popularnih) predmetov;
- izdavanje tiskopisov;
- sestavljanje in izročevanje prošenj, adres, spomenic in sklepov, ter njih razglašanje po časnikih;
- nasvetovanje in podpiranje značajnih kandidatov za razne zastope, ter vedno občenje z izvoljenimi.

3. Društvu sedež je v Ljubljani.

4. Ud društvu je vsak polnoleten avstrijsk državljan, kogar v društvo sprejme društveni odbor. Če ta komu sprejem odreče, sme dotični predlog staviti se društvu samemu, ki o njem v prihodnjem zboru svojih udov tajno sklepa brez razgovora.

5. Vsak ud ima pravico udeleževati se vseh društvenih zborov, razgovorov, glasovanj in volitev, staviti predloge in prevzemati naročila in društvene službe.

Nasproti pa ima tudi vsak ud dolžnost, po svoji moči pospeševati društveni namen, ravnati se po pravilih in sklepih društvenih zborov; ter vsak mesec plačevati po deset krajcarjev a. v. v društveno blagajnico.

6. Voditelj društvu je odbor desetih udov, ktere voli društveni zbor vsako leto. Kdor izstopi, smeti ga je spet izvoliti. Odbor izmed sebe izbere prvomestnika, njegova dva namestnika, dva zapisovalca in blagajnika.

7. Odbor sklicuje društvene zборе, izvršuje njihove sklepe in odstopivši daje račun o društvenih novcih.

Da so odborovi sklepi veljavni, mora nazočih biti: prvomestnik ali eden njegovih namestnikov in pet odbornikov.

8. Prvomestnik, in če je on zadržan, eden njegovih namestnikov zastopa društvo na zunaj, in podpisuje z enim zapisovalcem vred vsa naznanila in odpravila v društvenem imenu.

9. Da društveni zbor veljavno sklepa, mora nazočih biti najmanj dvajset družbenikov.

10. V odboru kakor tudi v društvenih zborih treba je — da sklep obveljá — nadpolovičine večine vseh pričujočih. Le pri volitvah zadostuje tudi podpolovična večina glasov.

11. V razprtijah, nastavljenih iz društvene zveze, razsoja konečno in veljavno društveni zbor, kateri ima tudi pravico premeniti ta pravila in skleniti društva razpust.

Razpuščenega društva premoženje, ako društvo o tem drugače ne sklene, pade v last slovenski Matici v Ljubljani.

12. Dokler se društveni odbor po teh pravilih ne izvoli, oskrbuje osnovalni odbor njegova opravila.

Ozir po svetu.

* Nenavadno mrknjenje solnca. — Zvezdogledi napovedujejo, da bode 18. dan t. m. solnce tako popolnoma mrknilo, da take prikazni ni bilo že 3000 let. Zemljo bode obsegala temna noč na 2000 miljah prostora in sicer od Arabije noter do Avstralije. V naših krajih in sploh v Evropi ne bomo od tega mraka nič čutili.

* Železnice in parabrodi delajo čuda. — V 80 dneh se bode človek lahko okoli celega sveta prepeljal, kadar bode železnica po suhi zemlji v Ameriki dodelana; vse drugo po parnih ladijah je že gotovo. Kdor bode takrat prve dni maja meseca Evropo zapustil, more sred julija že spet na istem mestu domá biti. Stroški tega potovanja bojo znašali kakih 3600 goldinarjev.

Zabavno berilo.

Harambaša.

Prosto po hrvaščini posnel Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Prešli so bili dnevi in dnevi, minule nedelje in meseci, o žitarji pa, kar se pač lahko ume, ni bilo govorice več. Varh je opravljal svoje kupčijske zadeve, gospodinja je vladala hišna opravila, Milica je brala romane, Marica pa se je pečala za mestne novice. Vse tedaj bilo je pri starem. V Miličini glavi se je nakupičilo sicer že sila romantike, al kaj! ker o njej v djanskem življenji ni bilo ne sence sledú. Vse je ostalo le navadno, prosto-prozaično, kar je naši mladi romanarki že jelo presedati tako, da se je mnogokrat kar naravnost srdila o takem dolgočasnem življenji.

Čez dolgo je vendar napočil tudi Milici že zdavnej vroče-zaželeni dan. Snoval se je namreč zastran neke nenavadne prigodbe sijajen ples, in varh Blažkov je ponudil Milici, da jo pelje na to zabavo, ako jej je po volji. Nepotrebno se nam zdi opisavati radostno pripravljeno njeno in njene skrbi in priprave, njeno obleko, lišp itd., po katerem vsem se je móglo soditi, da Milica bode „kraljica“ vsej zabavi — popolna lepota, prava Vila.

Ob težko pričakovanem večeru ob osmi uri pridrdrá kočija pod okna Blažkova, in krasna gospodičina odpelje se s svojim varhom na ples. V hipu, ko stopita v dvorano, že so se vjele njene oči z nekim lepim mladim gospodom, kterege še ni nikoli videla. Bil je visoke in krepke rasti, bliskajočih oči, sokolovega nosá, črnih brkic, plemenitega obnašanja. Obleka mu je bila posebno lepa, vendar pa nekako čudovita. Šetal je po razsvitljeni dvorani ponosito, kakor da je on sam tukaj gospodar, in vsi ostali mu podložni ali vsaj gledé na čast in stan globoko pod njim. Milica, radovedna kakor sploh vse Evine hčerke, zavpraša prvo prijateljico, s ktero se je sešla, kdo da je ta neznan gospodič; ta pa jej odgovori, da je ravno ona sama njo to bárati hotela. Obedve greste k tretji prijateljici, pa tudi ta ni vedela dati odgovora, in skazalo se je poslednjič, da ga nobena ne pozná. Privzele so si radovedne deklice zdaj še mladih gospodičev na pomoč, pa tudi od te strani ni bila nasitena njihova vedoželjnost. Toliko se je pa po mnogim popraševanji vendar izvedelo, da ta neznan gospod stanuje že nekoliko dni v gostilnici „pri Cesarju“, da si je najel najlepše sobe, da po-

seбно gizdavo živi, al nihče da ne vé niti za njegovo ime niti za stan njegov. Da mora biti rodú plemenitega, to skazuje vsa njegova obnaša; nekteri pa kar naravnost pravijo, da je knez M... —

Ni bilo tedaj čuda, da je lepi tujec probudil občo pozornost, ter da se je ženski svet celi večer menil le o njem. Vse je gledalo in pričakovalo, hoče li tudi kaj plesati in katero gospodičino si bode v to izbral. Kakor je bilo iz njegove obnaše zaznati, dolgo si je zbiral „rajovko“, kar naenkrat pristopi k Milici in poprosi jo neskončno vljudno, naj pleše ž njim. Da se je ona vrlo rada vdala v to, in da jej je srce ponosa in neizrekljivega veselja zaigralo, da jo je doletela taka sreča in odlika, verjel nam bode vsak bralec. Njena radost pa je še više priklopela, ko je po končanem plesu krasni tujec ostal pri nji, pričel se ž njo razgovarjati, in sicer o rečeh, ki so bile, ne voda, ampak prava povodenj na njen mlin. Omenil je namreč bránja knjig in Milica se ni mogla prečuditi, s kako brihtnostjo in natanjčnostjo je pretresoval zali tujec najnovejše romane od Sue-ta, Dumas-a in drugih slovečih pisateljev te vrste. Milica je pripovedovala, da jej je najbolj všeč „grof Monte Christo“, kar jej je njen plesavec pritrtil, češ, da je z njo čisto edinih misli, ter jo je priliznjeno pohvalil, da bere res take izbrane in odlične knjige. Tudi v drugem so se njune misli popolnoma skladale ž njim, kakor da Bog vedi, od kdaj se že poznata. Ni čuda tedaj, da je prezali tujec po tretjem plesu že ugrabil Miličino srce, na katero je bila sirotica v svoji srečni raztresenosti paziti pozabila. Iz silne gorečnosti, s katero je ona o neznanem tujcu pred svojimi tovaršicami govorila in ga v zvezde celó gori nad tretje nebo kovala, spoznale so tudi one, kak plamen se je vnel v njenem osrčji. Kaj neki tudi zvitim mladim deklicam skritega ostane! — Tujec se je mudil celo noč poleg Milice, in tudi ona si ni želela družega društva. Vsaki trenutek bila je bolj omamljena od njegove mikavnosti, in ko sta se proti dnevu ločila in je Milico lepi nepoznanec spremil celó doli do kočije, stisnil jo za nježno ročico, ter jej jo poljubil, pa zraven še željo razodel, da bi se kmalu zopet videla, — bila je Milica vsa začarana po tujcu. Ne le srce, tudi duša je bila popolnoma njegova. (Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Trsta. — Preiskovalna komisija iz Dunaja je že došla; načelnik jej je c. kr. ministerstva svetovalec baron Franc Hell (v imenu ministerstva notranjstva); pridružen mu je c. kr. namestništva svetovalec (bivši prov. delegat v Lombardo-Beneškem), gosp. Hieronim Alesani. Vsak dan od ene do treh komisija zaslišava vsakega, kateri jej ima kaj povedati ali pojasniti zastran undanjih dogodkov. Res čudno je pa to, da baron Hell v gostilničnem prostoru „Hotel de la Ville“ ljudi posluša a ne v sodniški sobi. — Pravijo, da okolični batalijon ne le da ne bode se razpustil, marveč še pomnoži da se, in da dobi častno ime (po cesarici) Elizabetin batalijon. — V sredo je prišel v Trst novi gospod deželni poglavar fml. Karol Moering, ter je precej prevzel opravila deželnega poglavarstva. V svojem razglasu pravi med drugim: „Jaz ne delam razločkov stanú, vere in narodnosti. Enake pravice vsem, postavna svoboda vsem! To je moje geslo. Ali na moje spoštovanje do postavnosti oklepa se trdni sklep, krepko in brez ozira na osobne razmere nasproti stopiti njim, ki pravo svobodo gazé, ker njenim postavam odrekujejo pokorščino, ali to svobodo za lastne namene nespodobno rabijo, mir in pokoj motijo, kateri kakor tuji rovarji bi se predrznili, roko stegniti zoper celoto države, katero

je čuječa previdnost poklicala, da izpolni visoko nalogo. Zaupanje in dobrohotnost, odkrito moževo srce Vam sem prinesel. Prinesite mi to tudi Vi.“ — „Vskipelo nam je srce — piše „Primorec“ — ko smo prebrali ta proglas. Vzvideli smo precej, da deželni poglavar, kar se žalibog tako redko godí, govori brez vseh predsodkov naravnost po svojem prepričanju, po svojem srcu. In to je največa vrednost njegovega proglasa, ker s tem si je pridobil zaupanje vseh dobromislečih ter prestrašil tisto peščico ljudi, kateri, če tudi pod javno pretvezo, da so svobodomisleči, tajno podpihavajo ljudstvo zoper vse postave.“ — Bog daj, da se živo to zaupanje nikoli ne omaja.

Iz Istre 7. avg. — Kakor se čuje, „Italianissimi“ isterski se svojo peticijo, da bi bila gimnazija pazinska čisto talijanska, niso srečni. Da-si so nemški liberalci z „Italianissimi“ za talijansko gimnazijo glasovali in večino proti Svetčevej strani imeli, vendar je Istrijanom po minist. ukazu na slobodo dano izbrati si slavjanski ali nemški učni jezik — a ne talijanskega. Kako se bode zdaj ta stvar vredila, ne vemo še. — Marsikteremu kmetovalcu v naših suhih krajih bode drago znati, kdaj naj vsake vrste deteljo in travo seje, kjer setva pomladanska meseca junija ali julija večidel po suši pogine. Po svojej skušnji povem, da se setev jesenska, to je, setev septemberska povse lepo obnaša. Ona se pred zimo dobro vkorenini in na pomlad se že lahko kosí. Ako hočeš gotovo korenja (mrlina) imeti, sej ga tudi septembra meseca, drugače bode, spomladi vsejan, sicer kalil, al premalo vkorenjen po suši poginil, kakor se je letos večidel tukaj dogodilo. Zavaljo prodaje travnih semen naj se trgovci precej oglasé, in naj ne čakajo do aprila, kadar je že prepozno tudi za pomladansko setev.

Iz doljnega Štajarja 7. avg. J. V. (*Hvalevreden zvonár.*) V 30. listu „Novic“ t. l. je bilo vprašanje od kranjsko-goriške meje: kje bi dobili umetnega zvonarja, ki bi nam dobro vbrane zvonove po nizki ceni vlil in prelil? Odgovorim: v dunajskem Novem mestu, pod napisom: „Herrn Franz Hilzer, k. k. Hofglockengiesser in Wiener-Neustadt“; — ta daleč sloveči zvonar je mož zato, ki vam vse vaše pogoje izpolni. Prvič smo ga spoznali, ko je za Slovensko Bistrico na Štajarskem tri lepo vbrane zvonove vlil (veliki tehta nad 40 centov), ktere so milostljivi knezo-škof lavantinski 6. nedeljo po veliki noči posvetili. Po vsej okolici je Hilzerjevo ime lepo zaslovelo. Komaj 6 tednov preteče, in že drugič na slovenskem Štajarju zapojó kaj lepo vbrani in izvrstni godci iz slavne Hilzerjeve zvonarnice, in sicer v Špitaliču (fari Konjiške dekanije, tri ure od Celja) trije novi zvonovi, ktere so 5. julija t. l. milostljivi celjski opat posvetili in slovesno krstili, in sicer: velikega gospodarjem in gospodinjam na čast sv. Jožefa in sv. Ane z 28 centi in 85 funti, — srednjega mladenčem na slavo sv. Alojzija in Marije obiskanja (farne patrone) s 14 centi in 55 funti, — in malega dekletom v spomin na ime Marije brezmadežnega spočetja z 8 centi in 77 funti. Z močno in lično opravo vred veljajo 4570 goldinarjev. — Na železnici je bila (na prošnjo skrbnega gospoda župnika Dragotina Jakliča do vodstva južne železnice na Dunaji) vožnina znižana na 39 kr. od centa od dunajskega Novega mesta do Poljičan za prepeljavanje sem in nazaj; bilo je namreč vse potrebno orodje zdvigovanje zvonov od tam sem pripejlano, in nazaj bojo tudi stari zvonovi poslani. Lepo vbrani glas in umetno delo zvonov s krasno opravo kaže izvrstnega mojstra, kajti zvonovom tem v celi okolici para ni. Plačilne prav lahke pogodbe pa oznanujejo ljudomilega, dobrosrčnega in potrpežljivega gospoda; le

prične koj splošnje, po tem posebno posvetovanje, in g. Robič želi, naj se v §. 2. vrstí, da vsak družnik dobí sprejemnico ali posebno diplomó, ki bi se dala napraviti za male stroške. Tajnik pové, da se je na to že mislilo, in da se za poskušnjo dela že neka slika. Ker pa blagajnica društvena stroškov za to ne more sprejemati, in bi po opombi dr. Razlagovi diploma móglá imeti kolek, se po besedi Costovi, da ta reč gré v opravljeni red, ne pa v pravila, izroči odboru, da jo izvrši tako, da kdor bode želel na svoje stroške diplome Matične, jo tudi dobí.

Na to se §. 1—4 sprejamejo. — §. 5 se po dr. Razlagovem nasvetu popravi tako, da se va-nj vstavi beseda „praviloma.“

§. 7: „Knjižnice in druge obrokíh“ — se po Raičevem nasvetu kot dostavek prestavi v 2. §. pod posebno črko d) in tako pravila skrčijo na 19 §§.

Pri §. 14. (13.) nasvetuje g. dr. Razlag, naj se premeni poslednji stavek tako-le: On izvoli tudi tajnika **po razpisani službe na tri leta** in druge potrebne pomočnike, opiraje se na to, da bode posihmal dela še več, da se imed več prošnjikov izvoli lahko najsposobnejši, da dela tudi rajši in vspešniše, kar kaže izgled Ilirske Matice. — Dr. Costa se s tem ne vjema, ker je nepotrebno to jemati v pravila, ker je graja ali meja, ki si jo stavimo sami, zato naj se to prepusti odboru, ali sprejme v opravljeni red; to tudi obveljá, ker Razlagov predlog ostane v manjšini.

Pri 15. (14.) misli g. dr. Krek, da brez ozira na osebnosti zaznamnja nekaki občni odjek, ako očitno izreče iskreno željo, naj se pri prihodnji odborovi seji, kadar se ima voliti predsednik, izvoli možak, kateri svoje duševne moči lahko žrtuje tako imenitnemu ustavu, vodi občne zборе, in sploh, da-si je časi težavno, vsi odborniki, ki prevzamejo to čast, prejamejo tudi dolžnost. G. B. Raić celo méni, da ne bi bilo napačno, ako bi občna skupščina si volila prvosednika.

Pri §. 20 (19.) želi prof. Bradaška, naj bi, ko bi društvo nehálo, glasovali le tisti, kateri so glavnicó zlagali, t. j. ustanovniki pri poslednjem vélikem zboru zbrani ali v slučaju, da se ne bi mogel sklicati občni zbor, odbor Matičin, in glási naj se 19. §. tako-le: „Ko bi društvo nehálo, sklenejo odborniki, na poslednjem vélikem zboru zbrani, in ako ne bi več bilo mogoče sklicati véliki zbor, sklene odbor, v kakošen za slovenski narod občnokoristen namen se obrne društven imetek.“ — Ves zbor pritrđi tej premembi.

Na zadnje se po dr. Costovem nasvetu glasuje še sploh o vseh §§. in sprejamejo se pravila soglasno s sprejetimi premembami; — po tem takem se nova Matičina pravila glásé kakor sonatisnjena na 41.—43. strani Matičinega sporočila.

C.) O g. Erjavčevem nasvetu

velí dr. Razlag, ker vredeje ravno sedaj g. Šulek hrvaško-srbsko terminologijo, da odbor po volji občnega zbora piše gosp. Erjavcu, naj stopi v dotiko z gosp. Šulekom, ako se da spraviti na dan vzajemna hrvaško-srbsko-slovenska terminologija. G. Raić pa omeni, da po „Naučnem Slovníku“ morda tega ne bode treba; sicer pa se ima zložiti hrvaško-srbska uradno, in slovenska se bode po unej morala sostaviti posebej.

Niti izmed zbranih niti izmed nepričnih Matičinih udov ni občnemu zboru nikdor stávil nobenega nasveta. Došlo pa je 4. t. m. do občnega zbora pismo, v katerem „dramatično društvo“ prosi, „da bi mu slovenska Matica dajala vsako leto, vstevši 1868. leto, po 300 gld. podpore.“ — Tajnik od besede do besede prebere to prošnjo in prvosednik poprašá, kaj o njej misli véliki zbor; ker se na to vprašanje ni oglasil noben družnik,

zato se prošnja izroči odboru v obravnavo in konečno rešitev.

Po tem dež. poslanec g. Mih. Tavčar naznani izid nove volitve tako-le:

Oddanih je bilo 155 volilnih listov; za ljubljanske odbornike so bili voljeni: gg. 1) A. Kos s 147.; 2) dr. Jan. Zl. Pogačar s 149.; 3) dr. Leon Vončina s 148. in dr. Franjo Papež s 123. glasovi;

za vnanje pa gg.: 1) Črne Anton s 150.; 2) Matija Majar s 145.; 3) dr. Rad. Razlag s 154.; 4) Drag. Šavprl s 150.; 5) dr. Andr. Vojska s 151.; in 6. dr. Jož. Vošnjak s 154. glasovi. — Za temi so največ glasov dobili ljubljanski družbeniki: gg. Levstik France (24), dr. Poklukar (9) in dr. J. Cvajer (5); vnanji pa: gg. Kosar France (9) in dr. Greg. Krek (7).

Naposled poslovi predsednik prof. dr. Vončina zbor z željo, da bi vse, kar je sklenil, bilo Matici v pospeh in v korist národu slovenskemu.

Zabavno berilo.

Harambaša.

Prosto po hrvaščini posnel Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Vplamenjenega srca, kakor še nikdar nikoli, vrnila se je Milica s plesa domú. Zaspanec je bežal od nje in Marice, kajti le-ta je móglá, kaj pa da nemudoma vedeti in slišati koj do drobne pičice vse, kar se je zgodilo preteklo noč. Milica je kakor kako lepo „storjico“ pravila, kakošne rasti je ta krasni junak, kakošnih oči, ust, las, nosá; kako se je plemenito obnašal; kako je bil napravljen; kaj in kako je govoril; kako in kolikokrat je ž njo plesal, — in vse ostale malenkosti, ktere popolnoma vedó samo zbegane deklice pomniti in pripovedovati. Marsikako reč je večkrat ponavljala, pa še je mislila, da ni vse na drobno razstela, razložila in povedala. Do svitlega dne je trajal njuni razgovor, in sicer tako dolgo, da jima je še le v Milično sobo stopivši varh zmedel besedo.

Da se je pričelo preteklo noč Milično romantično-sanjarsko življenje, to naši bralci in zlasti ve, vedoželjne bralke, lahko popolnoma uganete in spoznate. Teh misli je bila tudi Milica sama, in hotela je pričeto nitiko spresti do zadnjega vretena. Koj po zajutru je namreč móglá iti Marica „špionirat“ čudo-lepega ptujca; kajti povedala je bila Milici, da dobro pozná točarja v krémi „pri Cesarju“, in da ena ondotnih hišin jej je stara, dobra prijateljica. Nasledek njenega špionstva izvedela je Milica čudo zgodaj, že ob deseti uri dopoldne, in bila je ž njim popolnoma zadovoljna. „Lepi tujec“ — djala je Marica — „ni kak navaden človek, ampak preučena glava, tako pravijo vsi natakárji in hišine „pri Cesarju“. Celi božji dan namreč ne dela družega, kakor da bere romane, katerih je bojè cel voz s seboj pripeljal. Pa tudi ljubeznjiv je kakor angelj; vsem ženskam „pri Cesarju“ bil je kmalu možgane zmešal. Zraven tega pa živí kakor žlahen gospod, in je tako radodaren, da more gotovo imeti zlate jame in sreberne goré. Drugim gostovom morajo natakárji in hišine včasih za kako malo službo ali postrežbo še iz papirnatih desetíc par soldov nazaj dati; le-ta pa tudi iz srebernega trdnjaka ni solda nazaj noče. Zato se pa tudi vsi posli in strežaji v gostilnici rujejo med seboj, kdo mu bo stregel.“ — Pa to še ni bilo vse. Marica se je že spoznala in sprijaznila s tujčevim strežajem, ki je tudi jako zanimiv človek. Ta jej je povedal, da njegov gospod danes celo jutro ves navdušen govori le o neki prekrasni gospodičini, — pravi Vili — ktero je

pri sinočni zabavi videl in ž njo plesal. Pravega imena tujčevega pa vendar Máríca nikakor ni mogla izvedeti, ker si je on prišedši k „Cesarju“, privzel — gotovo nalašč — priprosto ime, in ga v gostilnici vsi kličejo le za „gospoda Potájič-a.“ Marica je obetala, da nabrusiti si hoče peté, ter iti tako dolgo v pénkljè, da pride tej reči celó do dna. — In res — šlo jej je njeno osledovanje srečno spod rok. Kaj neki zvitim ženskam ostane skrivno! Že čez dva dni pride uboga reva Marica od svojega špioniranja k željno čakajoči Milici, ter jej vsa potrta in oparjena začne tiho šepetati: „Jojmeni, za Boga! kaj sem izvedela. Groza me spreha, ako samo le mislim na to. Britka je najina, draga gospodičina! Stanko, tujčev strežnik, razodel mi je danes vso skrivnost. Zdaj vem, kdo je njegov gospod; al morala sem se mu gotovo tristokrat „prizeksat“, da, še celó zakleti bi se bila morala kmalu, da tega ne bom nikomur razodela in povedala.“

„Za Boga! kaj je? kdo je? Povej! hitro povej!“ jezlá Milica vsa plaha.

„Zdaj pač vem“ — nadaljuje Máríca — „kdo je ta gospod Potájič, ki vam je tako strašno možgane zmešal. Tako dolgo sem prosila Stankota, da me je uslišal. Zdaj sicer vse vem, al kaj pomaga! Lasje se mi ščetinjijo na glavi, kadar mislim na to.“

„O jojme, sprejome! Máríca! govori, govori: kdo je on? kaj je?“ — hití Milica vprašati.

„Srce Vam bo počilo, če Vam povem“ — zavrne Máríca.

„Počilo mi bo zdaj-le ta trenutek, ako mi ne poveš“ — reče strastna Milica.

„Vedite tedaj, ker ne jenjate drugač“ — pravi plaha družabnica — da on je hajduški harambaša. V zadnjem punktu je bil eden najhujših rogoviležev; šlo mu je celó za glavo, pa vsrečilo se mu je, da je pobegnul še ob pravem času iz ječe, potegnul jo med hajduke, naropal si krvave sile denarja in blaga, zdaj pa si išče zveste ljubice, da ž njo v obilnosti preživi prihodnje dneve.“

„Blagor meni“ — zakliče radostna Milica, in lúska vesela z rokami; — „hajduk! hajduk!“ — veselo kliče in objema začudjeno in osupnjeno Máríco. „Hvala tebi, dober Bog! Hajduka, junaka sem dobila, — oj, kako sem srečna! Mislila sem poprej, da je kak knez, to bi bilo sicer gospôsko; ali on je hajduk, to je pa romantično, hajduk

Ki očeta nima, nima mater,
Ki mu hišica je tamna gora,
Sta mu oče, mati: meč in puška,
Dve pištolji: dva rodjena brata,
Z britko sabljo si cekine kuje,
Živí prostó, ko sokol pod oblaki.“

„Al, draga moja Milica“ — pravi Máríca — „če policija izvé za njega, hipoma ga bo zgrabila, in premalo ga je, da ne bi šel na kol. Ta hajduk je nek potepuh od pét do glave, glasoviti tolovaj in hudodelnik.“ (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Brezovice na Primorskem. — Ni dolgo, kar smo g. Ivana Kastelic-a iz Materije za domačega šolskega ogleda dobili in brž se je otrokom ljubeznivega skazal ter v šoli potrebne reči koj preskrbel. Lepa mu hvala! Bog daj, da šolska mladež ima v njem mnogo let ljubega očeta, kateri stariše opominja dolžnosti, da marljivo pošiljajo otroke v šolo in ki bi tudi pripomogel, v domačem jeziku more lepo izobraziti se! Vse to se bo pa doseglo, ako se stariši, ki nočejo otrok z lepo v šolo pošiljati, po postavi kaznujejo. Mnogo

otročičev imam, ki v šolo pribežijo, pa se po šoli domú ne upajo, ker so jim stariši prej v šolo branili! Pridi, pridi sveti Duh in razsvitli take stariše! — Ni dolgo, kar je dopisnik iz Hrušice gospodu Jelovškemu, vrlemu novograjskemu nadžupanu, očitno pohvalo izrekel, da je tako prijazno učitelju k njegovi plači pripomogel. Tudi jaz se moram v tej zadevi častitemu gosp. Grašparju Kastelcu, vrlemu materijskemu nadžupanu očitno zahvaliti, kajti tudi on meni moj zaslužek v pravi dobi odračuni, čeravno je že leto in dan, da ima od marsikterega kmeta plačilo za učitelja dobiti. Lepa vam hvala vsem, kateri se potrudite, da učitelji v pravem času dobivamo svoj zaslužek, ktereга tako težko čakamo kot grešna duša odrešenja. J. Košič.

Iz Bučke 11. avg. K. — Omenil sem bil v „Novicah“, da je bila uničila pogubivna toča vsipaje se na tukajšnjo poljšino, ko je ravno jela klasiti se, kmetiču veselo nado na bogato žetev. Prišle so čez polje še druge uime; prav neugodno vreme meseca junija je vzročilo rjo, ki je strla rž in pšenico, tako, da imamo povse slabo žetev, malo plenovita žita. Posebna uima pa tare zdaj rastoče zelje po zeljnikih; brez števila gosenic ga vjeda neusmiljeno. Uničile so že po cele zeljnice, pustivše le rebra na kocenju, in to po vsi okolici. Obirajo in drozgajo jih, pa ni mogoče s tem zatreti jih, ker podrozgane nadomesti zalega mlajših, ki zopet strahovito gljodajo in hrustajo, dokler ne ogolijo do reber mesenih veh. Ko jim zmanjka živeža, preselijo se vrstoma s zelnika v bližnji zelnik, ali celó na odrastlo repo. Ako pa tega precej zaslediti ne morejo, klatijo se po vrtovih, plazijo se okoli hiš, v dolgi vrsti sledijo druga drugi na hišne stene, na podstrešje, nadleguje ta negnjusna, škodljiva drhal celó ljudi v bivališčih. Kaj menite, drage „Novice“, kako bi mogli v tem hipu zdatno znebiti se teh nemilih gostov, kako jih vspešno zatreti? Ljudje milo zdihujejo ter prosijo Boga v hiši Božji pri zato namenjeni daritvi sv. maše, da bi jim odvrnil to nadlogo. Videl sem moža in ženo večkrat na dan obirati perje teh škodljivcev; toda nista mogla ubraniti, da ne bi bil njun zelnik v treh dneh čisto vkončan. Pa kako bi jih mogla, ker jih žrè na eni vehi po 30—50 in še več! Tiči, zlasti vrabci, predrzni na bogato zalogo v kozolcih, malo se brigajo za gosenice. Ker pa zelje tako gré pod nič, odpade svinjam zdatna klaja, ljudem glavni vžitek pozimi, ker oni so ob kislino, ako jim vjedó še repo. Božja pomoč!

Iz Idrije, 16. avgusta. Bralci „Novic“ bodo morebiti mislili, da so Idričanje res razpali, ker nihče v njihovem delovanju za narodni napredek ničesar ne sporoči. Da toraj svoje dobro ime pred slovenskim svetom ohranimo, vam drage „Novice“ izročujem sledeče vrstice, da jih blagovoljno priobčite. — Julija meseca smo imeli nekoliko dobrih glediščinih iger v tukajšnjem rudarskem gledišči. 9. dne t. m. pa je naša čitalnica napravila izgred na bližno pristavo gosp. Leskovca. Velika množica ljudi, med njim vsa tukajšna duhovščina in mnogo uradnikov, se je zbralo, da bi s čitalničnimi udi vred veselje tega dne še bolj povzdignili. Pod milem nebom, med zelenim drevjem je bil postavljen sicer majhen pa lepo okinčan oder. Tribarvene zastavice so bila znamenja, da se tù Slován raduje. Z lepo godbo in prijetnim petjem se je pričela narodna veselica. Na to so sledili kratki pa tehtni govori, resni pa tudi šaljivi. Zdravic in napitnic, slava- in živioklicev ni bilo ne konca ne kraja. Tudi ples ni izostal, kajti hladni večer je mladini tudi to veselje dopustil. Kaj milo so peli naši čvrsti pevci — pridni mladenči — pri lepi razsvetljavi z bengaličnim ognjem. Težko se je človek ločil od čarobnega kraja; al ločil se je s prijet-

činske in deželne zastope, — na gospodarske in obrtnijske zadeve, sploh na vse, kar zadeva srečo ali nesrečo naroda našega. Dolžnost mu bode tam, kjer zapazi napake ali krivico, da povzdigne svoj glas zoper nje do tistega mesta, ktero napčnosti pravo, krivici pravico nadomestiti more.

Kakor pa je dolžnost društvu, da čuje nad tem, da nikjer škode ne trpijo narodove pravice, tako pa tudi društvo naše ne bode znimar puščalo buditi narod, da se sam na postavni poti poslužuje svojih pravic in da ne drži križema rok, kjer je zedinjene pomoči treba v to, da se odstranijo zapreke, ki so na poti vresničenju narodnih pravic, — in ovirajo blagostan ljudstva, a da se tudi narod probudi v to, da se poprime vpeljave koristnih naprav, ki ga peljejo do prave višje, vsegdar krščanske omike in mu lajšajo življenja bremena.

Da pa se bodo izvedele želje in potrebe naroda, sklicevali se bodo društveni občni zbori pa tudi ljudski shodi (tabori) pod milim nebom, in to, kar se bode sklenilo v tacih očitnih skupščinah, ne pri zaprtih vratih, izročilo se bode ali v obliki naznanila ali prošnje ali pritožbe deželnemu zastopu ali vladi.

Karkoli pa bode delalo društvo, v vsem mu postava bode vodilo. V vsem svojem delovanju pa tudi ne za trenutek ne bode zabilo tega, da Slovencu je sveta vera njegovih očetov svetinja, ktera se nikjer in nikakor žaliti ne sme.

Ker nam pa je vsem Slovencem eno edino načelo: sreča in blagostanje našega naroda pod krilom mogočne Avstrije, in ker nam je v politiki še bolj kot drugej zložnosti treba, po postavah pa politična društva ne smejo imeti podružnic in tudi ne smejo v zvezi biti z družimi političnimi družbami; zato je neobhodno potrebno, da se primemo vsi enega društva, da ostanemo zložni v mislih in željah in zložni v djanji svojem: — evo! nov korak do celokupnosti slovenske.

To, mili nam rodoljubi, so želje osnovalnega odbora, kateri tem več pričakuje nemudoma obilih oglasov, ker le potem se kmalu more sklicati prvi občni zbor, ki si po svojih pravih voli nov odbor, da se po njem začne krepko društveno delovanje.*)

Zato rodoljubi iz vseh okrajin slovenskih! čujte vabilni glas odborov. Stopite vsi, ki Vam srce bije za blagor domovine naše, v kolo društva; saj znate, da le „združena moč“ velja! Nihče naj se ne skriva plah, kjer gré za svete pravice naroda! Trójica: „za vero, dom, cesarja“! ki vsegdar bila je geslo narodu slovenskemu, bode tudi voditeljica društvu našemu v vsem njegovem delovanju, in pod to zmagonosno zastavo vabimo Vas v združbo domačo klicaje:

„Bog živi narod slovenski“!

V Ljubljani 20. avgusta 1868.

Oсноvalni odbor društva za brambo narodnih pravic.

Zabavno berilo.

Harambaša.

Prosto po hrvaščini posnel Jos. Levičnik.

(Konec.)

„Pojdi! pojdi! čenča-marina“ — zavrne Milica — „hajduk je junak; hrabrost njegova slovi krog in krog; narod poje o njegovih delih pesme in slava njegova bo

* Opazka. Slavna vredništva slovenskih, pa tudi rodoljubnih nemških časnikov so uljudno naprošena, sprejeti ta oklic v liste svoje in sprejemati pristopa oglase, ter jih izročevati prvomestniku začasnega odbora dr. Jan. Ahačiču v

sijala, dokler bodo solnce, mesec in zvezde. Tri sto policajev ti pomečlje kakor snope. Mar ne veš, da tudi Rinaldo Rinaldini je bil hajduk, pa ko sem brala o njegovem junaštvu, želela sem vselej deležnica biti njegove slave. No, in zdaj vidim, da napočil je tudi za-me srečni dan, ker bodem zaročnica hajdukova. Stavim, kar hočeš, da mojega imena se bodo spominjali pozni rodovi.“

„Drugače bi govorili“ — tako seže zopet Marica Milici v besedo — „da ga vidite v njegovi pravi obleki. Nosi vam rdečo kapo s perjanico; za pasom ima hanžar in pištolo, na eni rami mu visi puška, čez drugo pa ima na pol ogrnjen rdeč plašč, — hu! to vam je strašen pogled.“

„Kaj? strašen? — Budálo! krasen je, prekrasen! Srce se mi širi neizrekljivega veselja, ako pomislim, kako ličen more biti v svoji romantični hajduški opravi“ — odvrne zopet Milica.

„O sami grozi pozabila sem vam povedati“ — beseduje dalje Marica — „da vas ta hajduk prosi, da mu dovolite enkrat z vami samo za trenutke kratek razgovor. Al strašno me skrbi, da vam le kaj žalega ne bi storil ta strahoviti človek. Ojmene! kako me je strah!“

„Molči, molči, godlja zaroštana“ — zakrohota se Milica, potem pa strastno-naglo vpraša: „Pa — ali si mar sama govorila ž njim?“

„Kako pa da“ — odgovori služabnica. „Saj mi je še podaril zlat cekin. Gotovo je ali ukraden ali pa še krvav denar.“

„Čaj! le koj mi ga pokaži! — Zmenjala ti ga bodem in nosila ga na srcu kakor svetinjo“ — sanja Milica dalje.

„Dal mi je tudi to-le pisemce, naj ga vam dam“ — reče Marica.

„Pa še le zdaj mi to poveš, ti malopridnica ti“ — nevoljno Milico zavrne. „Daj mi ga brž.“

Milica strastno zgrabi listič, ga jaderno razpečati in željno bere: „Edinica mojemu srcu! Dovolj mi, da se vsaj eno uro na samem s Teboj razgovarjam. Pripravljen sem, žrtovati za te kri in življenje; kajti gotovo nikoli še ni nikogar kdo iskrenejšje ljubil, kakor Tebe ljubi srce moje. Samo eno uro! — — potem pa sem pripravljen koj iti iz svetá!“

„Ne pojdeš iz svetá, ne!“ — zakliče strastno zbegana Milica — „ampak živeti moraš in osrečiti mene. — Marica! moj varh gré danes na večer v čitalnico. Takrat mi pripelješ ljubljenca mojega skrivaj v hišo — pa pod eno pogodbo!“

„Kakošno pogodbo?“ — vpraša služabnica.

„Priti mora“ — pravi Milica — „v vsi svoji krasoti, tedaj napravljen ko harambaša hajduški. Videti ga moram v vsem njegovem veličastvu, kakor je Zemela videla svojega Čevsa. Tak naj pride, kakor da bi bil danes Jurjevi dan.*) In jez — bi li ti uganila, kaj hočem jez storiti?“

„Bog ga vedi, kaj!“ — pravi Marica.

„Jez ga hočem dostojno sprejeti, in to, kakor — hajdukova zaročnica“ — določno izusti Milica.

„Za pet ran božjih!“ ali ste popolnoma obnoreli“ — zavzeto Marica zavpije.

„Kaj mi čenčariš, avša! — pojdi in prinesi mi

Ljubljani. Donesek, ki ga ud plača za potrebščine društvu, znaša vsak mesec le deset krajc., je tedaj tako majhen, da more tudi malopremožen domorodec žrtovati ga na korist domovini.

*) Jurjevi dan pričenjajo boje hajduki vsako leto z nekako svečanostjo svoje divjaško roparsko življenje. Čez zimo se stisnejo namreč v kako skrito zatišje, in dobro živé. Pis.

opravo, da se preoblečem. Kupit si grem dve pištoli, — rdeč fés že imam“ — odvrne Milica.

Marica prinese obleko, Milica pa se jaderno napravi in gré z doma muh in komarjev lovit. — In ko se je na večer zmračilo in je varh odšel v čitalnico, evo! hajduk pride k Milici v vas. Bil je napravljen kakor hajduški harambaša. Za pasom imel je dve pištoli in hanžar, čez ramo dolgo puško, rdeč plašč in kapo; prsi so mu bile poobešene kakor pravemu junaku z zlatimi in srebrnimi denarji, svetinjami in drugim dragocenim kinčem.

Na drobno ne moremo opisati, o čem sta se zaljubljenca menila, samo to naj povemo, da v njunih razgovorih ni bilo čisto nič strahovitega in tolovajskega, ampak kazala sta se prav tako, kakor sploh zaljubljeni. Obetala sta si drug drugemu ljubezen in zvestobo na veke, ter snovala sklepe za prihodnost; poslednjič skleneta, da Milica pobegne s hajdukom. Na kraj sveta je bila mlada prismóda pripravljena iti. — Dan in ura sta bila določena, kdaj da jo pobrišeta, — najpred v Primorje; s tem se harambaša posloví.

Milica je pričela zdaj pripravljati vse potrebno za beg. Brezmišljeno, se vé, da skrivaj, je spravljala svojo opravo, dragocenosti in drugo skupaj, zraven pa bila je vedno vesela in dobre volje in menda ne ena sama misel na neznano prihodnost jej ni kalila srcá. Edini strah jo je mučil, da bi varh utegnil zaslediti njene namere, ter ne bi v hipu razrušil vseh njenih sanjarskih zlatih gradóv. Al šlo je Milici vse srečno spod rok; ne najmanjša stvarca jej ni pri njenih pripravah nagajala.

In tako prišla je odločena ura, neko soboto večer. V tamni noči, na tanko ob določenem trenutku stopi Milica čez prag svojega, za njen blagor tako dobrosmislečega varha; malo korakov naprej čaka jo lična kočija, v kateri je že sedel njen zaročnik, pa — hajdi! — šlo je proti Reki. Ondi namreč čakal ju bo po harambašovih obljubah v neki prijateljski hiši duhovnik, ki ju bo venčal. Po poroki hočeta z dobrimi prijatelji, katerih je hajduk v Reki mnogo imel, obhajati veselo ženitnino pri bogato obloženi mizi, potem pa s prvo priliko pobegniti čez morje v daljno Ameriko in tako odtegniti se vsemu zasledovanju in preganjanju.

Begúna prišla sta čez dva dni srečno v Reko, kjer se je vršilo vse po pičici na tanko, kakor je harambaša Milici pravil. V pondeljek na večer sta bila že mož in žena, in Milica se ni mogla prečuditi veliki in lepi hiši, ki je bila, kakor je še le zdaj izvedela, celó lastnina drzovitega harambaše. Tudi bistróumno prekanjenost njegovo, da toliko odličnih gospodov in prijateljev tako mamiti in slepiti zná, da ga nihče ne pozná, kdo prav za prav da je, ni mogla nikoli dosti občudovati. Kaj tacega more pač le pravi románarski junak, in ta misel je delala Milico popolnoma srečno in čez vse mere. V pozno noč zapustijo dobrovoljni gosti veseli in židane volje hišo srečnih novozaročencev.

Ko se naslednje jutro Milica v svoji samotni, pa sprelepi spavnici prebudi, obledí in skoraj omedlí od straha, ko ugleda poleg svoje postelje stati — varha svojega in Marico. Varh jo srpo gleda, al zdajci vdarita on in Marica v smeh, ter vošita Milici ko novozaročeni nevesti srečo. Zdaj stopi tudi njen zaročnik v spavnico, toda ne več ko hajduk, ampak ko pošten rešk trgovec, opravljen v lepi domači obleki. Pristopivši k svoji mladi ženki objame jo srčno, ter se jej predstavi vnóvič kot gospodarja hiše, v kateri je tako sladko spala, pa jej ob enem tudi naznani, da ženitnina njihova vršila se je prav in natančno po deželni in cerkvenih postavah, ter po dovoljenju varhovem.

„Kaj je to?“ — jecljá osupnjena Milica — „ti tedaj nisi hajduk?“ — „Nisem ne, dušica moja! tukaj v Reki; bil sem to samo na tvojem domu v L—, in edino moje hajduško delo je to, da sem ti najprej uropal srce in potem tebe vso. Zdaj draga Milica, vidiš, da se tudi v žitarjevi hiši človek lahko veseli in da mu pri spanju ne delajo nepokoja miši in podgane. Zagotovim te, da boš z menoj popolnoma srečna, ako iščeš blagra v najini duši in ljubezni, in ne v romantiških izmišljajah. Kako namreč ravno one le prelahko človeka goljufajo, skušila si popolnoma sama nad seboj!“

Milici je bilo zdaj naenkrat vse očitno. — Reški žitar, kterege se je svoje dni tako stanovitno branila, jo je v hajduški obleki uropal. Rdečica jej zalije lica; ker pa jej je bil njen namišljeni harambaša postal tudi brez hajduške oprave do dna duše mil in drag, zakriti je hotela svojo sramoto s tem, da je naslonila svojo skodrano glavico na ženinove prsi. Poleg stoječi varh pa ne zamudí te prilike, ter radostno blagoslovi srečna novozaročenca!

Romanarska dekleta! vzemite si nauk iz te dogodbe.

Dopisi.

Od Savine 20. avg. — Koliko slavni naši vladi ravnopravnost veljá, pokazala je vnóvič s tem, da je med trde Slovence postavila trde Nemce za sodniške uradnike, na priliko v laški (Tüffer) okraj blizo Celja za skoz in skoz slovenske prebivalce g. Julija Kienzl-na, trdega Nemca, ki ne besede slovenske črh-niti ne zná, in je zraven tega mož še močno gluh. In takim možem so preiskave v kazenskih rečéh izročene. Le še na steno Slovence, da se omehčijo!

Iz Špitaliča na Štaj. 16. avg. J. J. P. — Eno leto je komaj minulo, kar sem se naselil v prijaznem Špitaliču, a lahko rečem, da toliko dobrega, kar se je v kratkem tem času brez hrupa in šuma tukaj zgodilo, izvrši se malokje. Častiti gosp. fajmošter Karol Jaklič, iskren Slovenec, so z radovoljno pomočjo blagih svojih faranov 3 nove prekrasne zvonove za farno cerkev omislili, kateri so zdaj največi v celi konjiški dekaniji in tako vbrano pojó, da jim ni para najti. Vlil jih je Ignacij Hilcer v Wiener-Neustadtu po ceni, in sicer stot za 81 gold. Čast in hvala tedaj vrlim faranom! V njih imenu pa izrekujem tudi očitno hvalo gosp. fajmoštru, obema cehmaštrama: Miha Zidanšek in Antonu Mastnaku, ktera sta zmirom tako ljubeznjivo fajmoštra v tej cerkveni napravi podpirala. — Omenim tudi še to, da smo vsako nedeljo pozimi letošnjega leta v šoli shode imeli, kjer so g. župnik Jaklič farane kmetijstvo učili in jim veliko koristnega prav po domače razlagali. Šola je bila marsiktero nedeljo tako polna, da je manjkalo prostora. Videlo se je očitno, kako ukaželjni so ljudje, in da jim le pomočkov manjka. Tukajšnji rodoljubi nameravajo na podlagi teh shodov kmetijsko društvo*) osnovati, kteremu namen bi bil podučevati ljudi v kmetijstvu. Res lep namen! Da bi se le dal izvršiti, ker je ljudstvo še celó malo o koristi društva v podučeno, zraven pa tudi malo premožno. — Kar se letošnje letine tiče, morem povedati, da se je pšenica dobro obnesla, tudi turšica in trta kažete dobro, in češplje lomijo veje. Al zelje bodo tudi pri nas

*) Pravila **) Vam, ako Vam je drago, pošljem v pregled. Pis.

**) Dobro došlo! Ne bilo bi morebiti napačno, da se načrt natisne tudi v „Novicah“, kajti po naših mislih bile bi take družbice koristne in najcenejše učilnice kmetijske ondi, kjer se dobí gospod fajmošter ali kaplan, ki je izveden v kmetijstvu in se žrtuje blagru svojih faranov. Vred.